

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Synen på föräldraskapet hos frihetsberövade i fängelser

-

En kvalitativ analys

Katarina Hoffert och Nina Nicklasson

Kandidatuppsats SOPA63

Vt 2015

Handledare: Anna Rypi

Abstract

Authors: Nina Nicklasson & Katarina Hoffert

Title: The perception of parenthood among detainees in prisons- a qualitative analyze
[translated title]

Supervisor: Anna Rypi

Assessor: Weddig Runquist

The goal with this study has been to investigate how imprisoned parents describe their life situation and their relationships to their children. We also wanted to find out whether there was a difference in how imprisoned mothers and imprisoned fathers described their parenthood. Further, we wanted to investigate if society offers these families any special assistance and in that case what the parents think about this aid. We have used a qualitative method, which means we have interpreted the texts. Our selection has consisted of two report books, two articles and one autobiography. All the texts that we have analyzed, with exception to the one where a prison officer talks about help from society, have contained stories of imprisoned parents. All stories have in common that they contain themes of guilt and sorrow, but there is a difference in how the parents talk about this. We think this is because the different circumstances of the parents during their imprisonment and their relationship to the child. We found that there seems to be a larger stigma to be an imprisoned mother rather than an imprisoned father and we believe this difference is a consequence of society's norms and values. All parents in the study are critical to the support society offers, and thinks that there is more to wish for.

Keywords: Guilt, gender, stigma, imprisoned, parent

Förord

Vi vill ge ett stort tack till vår handledare Anna Rypi som varit tillgänglig och hjälpsam med synpunkter under vårt uppsatsskrivande. Vi vill också tacka våra nära och kära som på olika sätt har hjälpt oss igenom uppsatsskrivandet, bland annat genom korrekturläsning, synpunkter och uppmuntrande ord.

Avslutningsvis vill vi tacka varandra för ett gott samarbete, tålamod och roliga stunder tillsammans.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	6
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	6
1.2 SYFTE	8
1.3 FRÅGESTÄLLNINGAR.....	8
1.4 KUNSKAPSLÄGET	8
1.4.1 STATISTIK	9
1.4.2 MÖDRAR I FÄNGELSE	9
1.4.3 FÄDER I FÄNGELSE	10
1.4.4 PROGRAMVERKSAMHETER FÖR ATT STÄRKA FÖRÄLDRAROLLEN	11
2. PRESENTATION AV ANALYSMATERIALET OCH FÖRFATTARNA.....	13
3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	15
3.1 ANKNYTNINGSTEORI.....	15
3.1.1 GENUS I ANKNYTNINGSTEORIN	15
3.1.2 BINDNING.....	16
3.2 STIGMA	16
3.3 GENUSTEORIN	17
3.3.1 GENUS I BEHANDLING AV SOCIALA PROBLEM	17
4. METOD.....	19
4.1 INSAMLING AV DATA	19
4.1.1 URVAL.....	19
4.2 METODENS FÖRTJÄNSTER OCH BEGRÄNSNINGAR.....	20
4.2.1 METODENS TILLFÖRLITLIGHET	21
4.4 ANALYS	22
4.4.1 KODNING.....	22
4.5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	23
4.6 ARBETSFÖRDELNING	24
5. ANALYS.....	25
5.1 FÖRÄLDRAROLLEN.....	25
5.1.1 EN FÖRÄLDERS BINDNING TILL SITT BARN.....	26
5.2 ATT VARA NÄRVARANDE	27
5.2.1 PERMISSIONER OCH BESÖK	28
5.2.2 OROSKÄNSLOR ÖVER ATT INTE FINNAS TILLGÄNGLIG.....	30
5.3 ATT "STÄNGA AV"	31
5.3.1 ATT "STÄNGA AV" - UR ETT ANKNYTNINGSPERSPEKTIV	32
5.3.2 ATT "STÄNGA AV" - ANKNYTNING UR ETT GENUSPERSPEKTIV	33
5.4 SKAM.....	34
5.4.1 ORO.....	35
5.4.2 SKULD	35
5.5 SAMHÄLLETS STÖD	37
5.5.1 ATT MOTIVERA FRIHETSBERÖVADE FÖRÄLDRAR.....	37

5.5.2 FÖLJESLAGARE TILL ANSTALTEN - VEM STÄLLER UPP MED DET?	37
5.5.3 ATT KUNNA RINGA SINA BARN	38
5.5.4 VIKTEN AV DEN GEOGRAFISKA NÄRHETEN TILL BARNET	39
<u>6. AVSLUTANDE DISKUSSION .....</u>	<u>40</u>
<u>REFERENSER .....</u>	<u>42</u>
<u>BILAGOR .....</u>	<u>45</u>
BILAGA 1 SAMHÄLLETS STÖD	45
KRIMINALVÅRDEN.....	45
FRIVILLIGA ORGANISATIONER.....	45
SOCIALTJÄNSTEN	46

1. Inledning

1.1 Problemformulering

All kärlek, allt ljus och beskydd till mina dyrbaraste juveler
Det är att riskera allt för en dröm åt mina älskade
Ingen kärlek är större än den från en förälder till sina barn
Jag är er alltid nära // Pappa (Malmborg & Stakset, 2012:5)

I Sverige är Kriminalvården huvudman för landets fängelser. Den senaste siffran från dem är från oktober 2014, då satt cirka 4300 personer i fängelse. Av dessa var 7 % kvinnor och 93 % män. Majoritet av de intagna var mellan 25 och 39 år (Brå, 2014:2). Hur många av dessa som är föräldrar finns det inte statistik på (Björkhagen Turesson, 2009:17) däremot uppskattas det finnas 10500 barn i Sverige med föräldrar i fängelse (Berman, Steinhoff & Koivumaa, 2013:9). Bristen på statistik över frihetsberövade föräldrar resulterar inte bara i att de blir en osynlig grupp inom Kriminalvården, utan även för samhället på utsidan.

Vi använder oss av begreppet ”frihetsberövad” i vår studie och det kan ha olika innebörder, det kan exempelvis handla om att vara frihetsberövad till följd av LPT (Lagen om psykiatrisk tvångsvård) eller LVM (lagen om vård av missbrukare i vissa fall). Det kan även handla om att vara frihetsberövad till följd av brottslighet och att som en följd av detta vara fängelseintagen. Det är den sistnämnda definitionen vi syftar på när vi i uppsatsen använder oss av begreppet frihetsberövad.

I studier kring ämnet har det mesta fokus lagts på barnen, och mindre på hur fängslade föräldrar upplever situationen. Vi tycker att det är viktigt att lyfta berättelser om hur man är förälder från ett fängelse, då vi tror att deras situation och känslor kring detta i sin tur påverkar barnen. Forskning från USA har exempelvis visat att många mödrar inte träffar sina barn under sitt fängelsestraff, på grund av det långa avståndet mellan fängelset och barnets vistelseort (Mapson, 2013:173). Det är svårt att vara en delaktig förälder från insidan av ett fängelse, särskilt när man inte kan träffa sina barn på grund av avståndet.

Svensk forskning visar att många fängslade fäder väljer att "stänga av" sin familj på utsidan, eftersom det väcker alldeles för mycket smärta att tala om detta (Björkhagen Turesson, 2011:46 f.). Det visar också hur svårt det kan vara att hantera ett föräldraskap, och då inte bara på grund av ett fysiskt avstånd – utan även på grund av känslan att inte finnas tillgänglig. Dock finns det en skillnad i att vara fängslad som mamma eller pappa.

Studier visar att det är ett större stigma att vara frihetsberövad som mamma (Björkhagen, 2009:39) än som pappa, vilket vi tror beror på att moderskap och kriminalitet fortfarande är svårt för många i vårt samhälle att acceptera, medan ett faderskap och kriminalitet är mer vanligt och därmed mer accepterat. Mödrar pratar om att det svåraste att uthärda innanför fängelsemurarna är den ständiga oron för barnen och hur de ska klara av de påfrestningar som det faktiskt innebär att ha sin mamma i fängelse (Björkhagen Turesson, 2009:38 f.). Att det finns stora svårigheter att hantera ett föräldraskap samtidigt som man är frihetsberövad är tydligt. Det finns olika stöd och hjälpinsatser från Kriminalvården och samhället som kan underlätta denna grups svårigheter med sitt föräldraskap, detta stöd redovisar vi närmre i en bilaga.

1.2 Syfte

Vårt syfte med denna studie är att undersöka vilken bild frihetsberövade föräldrar ger av barnens anknytning i sina berättelser. Vidare är syftet att undersöka eventuella skillnader mellan en frihetsberövad mammas respektive pappas berättelser om föräldraskapet.

Slutligen är syftet att undersöka om samhället erbjuder dessa familjer någon hjälp och i så fall vad föräldrarna anser om den hjälpen.

1.3 Frågeställningar

- Hur berättar de frihetsberövade föräldrarna om sin livssituation?
- Finns det någon skillnad angående hur en frihetsberövad mamma respektive pappa berättar om sitt föräldraskap och hur ser den skillnaden i så fall ut?
- Hur upplever föräldrarna förekomsten av stöd från det omgivande samhället?

När vi i denna undersökning använder oss av ordet frihetsberövad avser vi fängelseintagen. För att besvara frågeställningarna kommer vi att analysera en självbiografisk bok, två reportageböcker samt två tidningsartiklar. Den självbiografiska boken ses som en primär källa och övrigt material är sekundärt på så vis att det redan är tolkat av författarna. Allt material har fokus på föräldraskapet under tiden som frihetsberövad.

1.4 Kunskapsläget

I det här avsnittet kommer vi att presentera en del av den tidigare forskning som finns om frihetsberövade föräldrar, likväl internationell forskning som svensk forskning. Då syftet med denna uppsats är att analysera hur frihetsberövade föräldrar berättar om sitt föräldraskap har vi använt oss av avhandlingar, artiklar och rapporter med fokus på föräldraperspektiv i en fängelsemiljö. Vi har sökt i databaserna LUBsearch med sökord som: frihetsberövad förälder, förälder fängelse, parent* prison, incarcerated parent*. All tidigare forskning är peer-viewed för att säkerställa en hög vetenskaplig trovärdighet.

1.4.1 Statistik

När en förälder blir frihetsberövad kan detta orsaka stora konsekvenser för familjen. Frihetsberövandet kan exempelvis leda till att den andra föräldern upplever psykologiska och ekonomiska bekymmer, men även oro över föräldraskapet som påverkar familjen negativt (Beckmeyer & Arditti, 2014:130). Enligt statistik från 2007 var över hälften av alla intagna i USA:s anstalter och fängelser föräldrar till barn under 18 år, vilket är en ökning med upp till 80 % sedan 1991. Denna häpnadsväckande procentuella ökning har inneburit att även allt fler mammor har blivit frihetsberövade. Sedan 1991 har en ökning med 122 % av frihetsberövade mammor noterats, i jämförelse med frihetsberövade pappor som ökat med 77 % under samma tidsperiod. Även om programverksamheter som anstalter och fängelser erbjuder för att stärka de intagnas föräldraroll är riktade till båda könen, är deltagandet bland mammorna högre jämfört med pappornas deltagande (Brown, 2011:360 f.).

1.4.2 Mödrar i fängelse

Frihetsberövade mödrar i Sverige vittnar om att det svåraste att uthärda är oron för barnen och hur de ska klara av de påfrestningar som det innebär att ha sin mamma i fängelse. Barn med en frihetsberövad mamma bor i större utsträckning i familjehem när modern avtjänar sitt straff, jämfört med om det är fadern som är frihetsberövad. Om de biologiska föräldrarna och familjehemmet inte har ett välfungerande samarbete om barnet finns det en stor risk att återföreningen mellan förälder och barn äventyras. Detta kan även bidra till att kontakten mellan föräldern och barnet förloras helt (Björkhagen Turesson, 2009:38 f.). Konsekvenserna av en mammas frihetsberövande är ofta betydligt allvarigare för en familj än när pappan i en familj blir frihetsberövad. Detta beror alltså på, som tidigare nämnts, att barnen i större utsträckning bor med modern än fadern vid själva arresteringen (Mapson, 2013:172 f.).

När en mamma avtjänar ett fängelsestraff blir ofta den största konsekvensen att hon inte längre är tillgänglig för sina barn. Över 70 % av de kvinnliga intagna på amerikanska fängelser var vårdnadshavare för minderåriga barn. För dessa kvinnor har fängelsestraffet påverkat deras liv som vårdnadshavare och tvingat dem till att ta hand om sina barn på avstånd. Medan majoriteten av manliga intagna förlitar sig på att barnens mamma står för omsorgen av barnen då de avtjänar sitt straff, får kvinnorna oftare förlita sig på kvinnliga släktingar och vänner att ta hand om deras barn. Endast 26 % av de kvinnliga intagnas

barn bodde hos sina pappor under moderns fängelsetid. Forskning inom området visar att frihetsberövade mödrars press ökar ytterligare då deras ekonomi blir ännu mer ansträngd vid ett fängelsestraff samt att redan ansträngda relationer till släktingar blir än mer ansträngda (Haney, 2013:108 f.). Det är mycket svårt för föräldrar att ha kontakt med sina barn under sitt fängelsestraff. Mer än hälften av alla intagna mödrar i USA får inte besök av sina barn under fängelsetiden och den främsta anledningen till detta är barnets avstånd till fängelset där modern sitter (Mapson, 2013:173).

Det förefaller vara ett större stigma att vara frihetsberövad som mamma än som pappa, enligt Björkhagen Turesson (2009:39). Kvinnorna är medvetna om sin modersroll och att de genom sina kriminella handlingar har degraderats som mödrar. Dock är det en stor andel av dessa kvinnor som vill få hjälp med sitt föräldraskap under sin tid som frihetsberövad. Detta för att kunna upprätthålla kontakten med sitt barn, samt underlätta vid återföreningen när straffet är avtjänat (ibid:39). En del kvinnor uppger att fängelsestraffet har inneburit en positiv vändpunkt, trots att det även inneburit en enorm stress och många påfrestningar. För många innebär fängelsestraffet även en stor skam (ibid:235 f.). I Björkhagen Turessons studie visade det sig att de kvinnor som haft en välfungerande modersroll före sitt frihetsberövande upplever att de blivit begränsade i sin föräldraroll samt uttrycker en känsla av maktlöshet. De kvinnor som innan fängelsestraffet av olika anledningar inte kunnat ta ett föräldraansvar upplever att fängelsetiden gett dem redskap att hitta en välfungerande föräldraroll (ibid:240).

1.4.3 Fäder i fängelse

Fäder i svenska fängelser uttrycker en maktlöshet över att inte kunna vara delaktiga i familjen på utsidan av fängelset. De kan inte längre bidra till familjens försörjning eller finnas tillgängliga för barnen i vardagen (Björkhagen Turesson, 2011:35). Även amerikanska fängslade fäder beskriver att deras fängelsestraff orsakat bland annat ekonomiska svårigheter för familjen, förlust av socialt stöd och omvårdnad av föräldern. Dock har det gjorts få studier av vad papporna tillfört i relationen till barnet i termer av ett involverat föräldraskap före fängelsestraffet, och just därför är det svårt att veta vad som egentligen tas ifrån barnet när dess pappa blir fängslad eller hur faderns identitet som förälder förändras under fångenskapen (Dennison & Smallbone, 2015:61 f.). Projektet *Godnattsagor inifrån – föräldrar i fängelse läser in sagor till sina barn* startades år 2008 i Malmö. Grundtanken är att ge pappor i fängelse möjlighet att tala in

godnattsagor till sina barn på CD som sedan skickas hem till barnet med tillhörande bok och hälsningar från dess pappa. Projektet ger de intagna möjlighet till att bland annat få större kännedom om vikten av att läsa för sina barn (Johansson, 2010:3). I en amerikansk studie uttryckte många av de fängslade papporna en hjälplöshet i möjligheterna att vara en bra pappa från fängelset, en avsaknad av tillgång till sina barn och en osäkerhet på om att vara involverad i beslutsfattandet rörande barnet samt tvivel på om de ens skulle försöka vara pappa under sin fängelsestid. En del män tyckte att deras tid i fängelse representerade en tid då de kunde reflektera kring sin livsstil och över vikten av deras roll som pappa (Dennison & Smallbone, 2015:68).

Enligt Björkhagen Turessons (2011:35) utvärdering av projektet *Godnattsagor inifrån* så har deltagandet bidragit till att bryta pappornas känsla av maktlöshet i relation till sina barn. Detta beror på att de upplever att de har kunnat ge något konkret till sina barn (ibid). Många av papporna har svårt att tala om sina barn eftersom detta väcker smärta, och det är anledningen till att många av de frihetsberövade papporna väljer att ”stänga av” sina familjer och barn på utsidan. Dock är det av stor vikt att försöka aktivera föräldrarollen hos dessa intagna, eftersom det är viktigt ur behandlingssynpunkt. Är barnen och familjerna tankemässigt närvarande hos de intagna papporna kan de lättare motiveras till att välja nya vägar ur sin kriminella livsstil (Björkhagen Turesson 2011:46 f).

Det är vanligt att frihetsberövade mammor har kontakt med sina barn i större utsträckning än frihetsberövade pappor. Detta kan antingen bero på att mammorna och barnen har haft en bättre kontakt med varandra före fängelsestraffet, eller att det finns färre restriktioner vid kontakt och besök på kvinnoanstalter (Beckmeyer & Arditti, 2014:131). Dock talar många frihetsberövade män om att de vill ha kontakt med sina barn och behålla sin föräldraroll (Dennison & Smallbone, 2015:65). Det är vanligt att glömma att frihetsberövade pappor inte bara är intagna, utan också föräldrar. Papporna träffar sina barn mer sällan än vad fängslade mammor gör. Kontakten med barnen är ofta beroende på pappornas kontakt med mamman till deras barn (Mapson, 2013:173).

1.4.4 Programverksamheter för att stärka föräldrarollen

Föräldrautbildning i nordamerikanska fängelser kan underlätta de negativa konsekvenserna för barnen att ha en frihetsberövad förälder, anser Mapson (2013:174). Dessa utbildningar kan utveckla de verktyg som kan vara nödvändiga i processen att återföre barn med sina föräldrar efter frisläppningen. Föräldrautbildning har visat sig ha

en positiv inverkan på deltagarna då utbildningen lär ut tekniker om barnuppfostran och föräldraskap samt kommunikationsverktyg. Utbildningarna som fångelserna erbjuder ökar även kunskapen om barns beteende och deras utveckling. Forskning har visat att intagna som deltar i programverksamheter minskar risken för återfall i kriminalitet jämfört med de som inte deltar i programmen. Återfallsrisken är även mindre hos de intagna som upprätthåller kontakten med sin familj under fängelsetiden (Mapson, 2013:174).

Brown (2011:368) menar dock att många av USA:s fängelseprogram för mödrar misslyckas med att lägga tillräckligt stort fokus på den separation och de konsekvenser ett fängelsestraff innebär för en familj. Det behövs ett större fokus på kvinnornas känslor kring den förlorade modersrollen i hemmet i och med fängelsestraffet, samt hur de kan återta denna roll (ibid). Många kvinnor känner inte att föräldrautbildningen som fångelser erbjuder ger dem rätt perspektiv på hur de ska hantera sina barn. De menar att det är ”en vit mans perspektiv” på utbildningen, vilket är ett perspektiv som inte överensstämmer med deras som kvinnor. De anser att fängelseutbildningen ändå inte kan förbättra deras verklighet på utsidan, vilket ofta innefattar ett liv i fattigdom där kriminalitet och droger är oerhört vanligt. Kvinnorna i studien menar på att en vit mans medelklassperspektiv om barnuppfostran inte är överförbart på deras livssituation. De upplever att de inte lär sig så mycket av föräldrautbildningen, men att de måste genomgå den för att få sitt intyg (ibid:369). Andra kvinnor i studien påpekade dock att de verktyg de fått genom fångelsens föräldrautbildning varit positiva och visst överförbara på deras barnuppfostran, trots att de inte delade samma bakgrunder och erfarenheter inom barnuppfostran som utbildarna. De påtalade exempelvis hur de efter utbildningen fått verktyg till att kommunicera med sina barn (ibid:370).

2. Presentation av analysmaterialet och författarna

I det här avsnittet kommer vi att presentera författarna av de böcker och artiklar vi har använt oss av i analysen samt kortfattat om personerna vars berättelser vi har analyserat.

Boken *Pappa & Kriminell* (2012) är författad av Niklas Malmborg och Geir W Stakset. Niklas Malmborg är journalist och har skrivit flera böcker i samma genre. Geir W Stakset är byggnadsingenjör och han initierade projektet när hans bror fängslades i samband med att hans första barn föddes.

Ur boken har vi valt att analysera två pappors berättelser. Här följer en presentation av dessa fäder;

Joel var 22 år när han blev pappa till Lina. Han var frihetsberövad när dottern föddes, men fick permission under förlossningen så att han kunde vara med. Hans ambition var att bli ”en riktig pappa” men det blev inte riktigt så. Joel dömdes till ett andra fängelsestraff, denna gång på fem år. Detta straff tog hårdare på honom då han upplevde det som ett större svek mot dottern.

Patrik avtjänade ett treårigt fängelsestraff när hans son föddes. Han fick permission för att vara med vid förlossningen. När Simon föddes var han påverkad av droger, och kände ingenting. Det var först några dagar senare sorgen över hela situationen kom över honom.

Boken *Kampen om kaos* (2008) är en självbiografi skriven av *Liselotte Divelli* där hon berättar om sitt liv och tiden i fängelse. Liselotte är född i Rättvik, flyttade till Stockholm, gifte sig med en polis och de fick tre barn. Efter skilsmässan träffade Liselotte en kriminell man och det var så hon kom in på den kriminella banan. Hon avtjänade ett fängelsestraff på ett år och sex månader. Liselottes tre söner var nio, sju och sex år gamla då hon påbörjade sitt fängelsestraff.

Gert Svensson har skrivit de två tidningsartiklar vi har analyserat. Gert var journalist på olika tidningar, bland annat Dagens Nyheter, innan han blev frilansjournalist 2010. Han brann för de svaga och utsatta i samhället och skrev flera artiklar om dem. Gert avled av sjukdom 2012.

Tidningsartikeln *Mina barn kan inte ens ringa mig* (2008a) handlar om *Maria* som dömdes till två år och fyra månaders fängelse. Hennes tre flickor var femton, tolv och elva år gamla då hon påbörjade sitt fängelsestraff. Tidningsartikeln *Jag svek min lilla dotter* (2008b) handlar om *Erik* som dömdes till fem år i fängelse. Hans dotter var tre år då Erik påbörjade sitt fängelsestraff.

Boken *De glömda* är skriven av Yvonne Konstenius (2014). Hennes son dömdes till ett fängelsestraff och det var efter den händelsen som hon valde att intervjua andra anhöriga och en före detta kriminalvårdare och dessa intervjuer resulterade i denna bok. Vi har valt att analysera avsnittet med den före detta kriminalvårdaren, i boken kallad *Anna*.

3. Teoretiska utgångspunkter

I det här avsnittet presenteras de teoretiska utgångspunkter som vi valt att analysera vårt material med hjälp av. Vi har inspirerats av Bowlbys anknytningsteori men eftersom vi enbart har tillgång till en självbiografisk bok kan vi inte tillämpa den teorin i sin helhet. Som vår andra frågeställning lyder, önskar vi söka svar på om det har någon betydelse för anknytningen huruvida det är mamman eller pappan som är frihetsberövad. Den frågeställningen öppnar upp för en genusteori och den kommer vi att använda oss av. Ytterligare en teori som vi kommer att använda är Goffmans teori om stigma. Detta för att belysa föräldrarnas känslor av skam och stigma i att inte vara aktivt närvarande i barnens liv.

3.1 Anknytningsteori

Anknytningsteorin anses vara den viktigaste psykologiska teorin gällande hur människor å ena sidan förhåller sig till närhet, omsorg och beskydd, och å andra sidan till självständighet och upptäckarglädje (Broberg et al., 2009:11). Upphovsmannen, Bowlby, betonade föräldrars betydelse för barns utveckling och de risker som finns förenade med tidiga separationer och byten av vårdare, i synnerhet för barn under tre år (ibid:13). Anknytningsteorin har sin utgångspunkt i grundantagandet om att ett barn behöver få erfara en varm och intim relation till sin mamma – eller en person som figurerar som ett moders substitut – där båda parter upplever glädje och tillfredsställelse för att barnet ska kunna utvecklas och upprätthålla en psykisk god hälsa (Perris, 2003:21).

3.1.1 Genus i anknytningsteorin

I de allra flesta fallen är det den biologiska modern som utgör barnets huvudsakliga anknytningsgestalt, men Bowlby är många gånger tydlig med att han med begreppet syftar på den person som i praktiken ”fungerar som en mor” för barnet (Perris, 2003:25). En studie gjord av Main och Weston har visat att det finns en likhet i anknytningsmönstret i förhållande till fäderna respektive mödrarna. Dock är det ovanligt i de flesta kulturer att fadern fyller rollen som anknytningsperson så som modern, åtminstone medan barnet ännu är relativt ungt. Många fäder har istället en annan roll gentemot barnet som handlar om att han på ett mer fysiskt aktivt sätt leker med barnet i större utsträckning än mödrar gör (Bowlby, 2010:32 f.).

3.1.2 Bindning

Ett välanvänt begrepp inom anknytningsteorin är bindning. Ainsworth (Broberg et al., 2007:209), som också är framstående inom teorin, föreslog att bindning skulle användas för att beskriva den känslomässiga upptagenhet av barnet som väcks hos en förälder som väntar eller just har fått barn. Termen ses som ett motsvarande beteendesystem till anknytning som finns hos föräldern. Bindningen utgörs av erbjudandet att föräldern är barnets anknytningsperson, och att föräldern kommer finnas till hands. Bindning innebär alltså att relationen inleds när föräldern upplever att barnet utgör en verklighet (ibid).

3.2 Stigma

Nedan följer en beskrivning av stigma utifrån Erving Goffmans teori.

Stigma – den situation som drabbar en individ som av någon anledning inte är i stånd att vinna fullt socialt erkännande. (Goffman, 1972)

Ordet stigma härstammar från grekerna som skapade denna term för att påvisa en persons ovanliga eller nedsättande moraliska status. De gamla grekerna brände eller ristade in tecken på kroppen för att märka en person som slav, brottsling eller förrädare. Detta varnade den övriga befolkningen för denna person som ansågs onormal medan de ansågs normala (ibid:11). Goffman talar om tre artschilda typer av stigma. Dessa är kroppsliga missbildningar och sjukdomar av olika slag, personlig karaktär och tribala stigman. Med personlig karaktär menar Goffman sådant som viljesvaghet och ohederlighet men även psykiska sjukdomar, fängelsevistelse, homosexualitet och alkoholism. Med tribala stigman menar Goffman ras, nation och religion och dessa stigman kan föras vidare från generation till generation och på så vis drabba alla familjemedlemmar. Detta oavsett om de personligen stämmer in eller inte i någon av dessa kategorier (ibid:14).

Idag bränner vi inte in stigma i människors kroppar, termen används mer till att belysa en människas olyckliga öde. Goffman (1972:11 f.) skriver att varje samhälle har sina egna sätt att dela in människor i olika kategorier och gör detta utifrån vad det samhället anser vara normalt respektive onormalt. Vi människor är kvicka på att döma varandra och om en människa, på ett negativt sätt, anses avvika från det som är norm stämplas personen som en utstött och att stämplas på detta vis innebär ett stigma. Det kan exempelvis handla om en person som suttit i fängelse. En sådan person kan anses som mindre värd och inte ha samma möjligheter som en som inte har suttit i fängelse. Genom

att ha dessa föreställningar om människor som varit frihetsberövade diskriminerar vi dem och, för det mesta oavsiktligt, reducerar personens livsmöjligheter (ibid:14). Vi "normala" människor bygger upp en stigmatteori om dessa avvikande människor för att påvisa och förstå deras underlägsenhet. Vi använder stigmatiserande ord som brottsling, tjuv och kriminell utan att ta någon hänsyn till vad de orden egentligen betyder. Dessa stigmatemer blir metaforer och liknelser som används i vårt dagliga tal och det resulterar i att individer tillskrivs egenskaper enbart utifrån sitt stigma (ibid:14 f.).

3.3 Genusteorin

När det kommer till sociala problem riskerar kvinnor att objektifieras och anses som passiva objekt som mer eller mindre slumpmässigt hamnat i den situation de befinner sig. De sätts, i högre grad än män, i en position där de betraktas som offer (Fäldt & Kullberg, 2012:155). Män däremot tillskrivs egen handlingsförmåga och egen skuld till sina problem. Genom samhällets syn på "den goda kvinnan" blir en kvinna med sociala problem dubbelt skuldbelagd, hon ses både som normbrytande genom sitt sociala problem och avvikande från föreställningen om ett gott moderskap (ibid:156).

3.3.1 Genus i behandling av sociala problem

I vården av män och kvinnor med sociala problem utgår man ifrån en föreställning om att deras beteende skiljer sig åt (Kullberg, 2012:27). Män anses ha mer synliga och beteendemässiga problem medan kvinnor anses ha problem med självkänslan och att deras lidande är av en mer djupgående och psykologisk art. Kvinnor bedöms behöva någon att prata med medan män anses behöva regler och fysiska aktiviteter (ibid:27). Detta innebär att vården i viss mån ser olika ut för män och kvinnor. Enligt en studie som Kristiansen & Laanemets (Fäldt & Kullberg, 2012:156) har gjort särskiljer missbruksvården behandlingen av mäns och kvinnors drogmissbruk. Kvinnor får fokusera på sin identitet som kvinna, relationer till män och barn samt gå in på djupet av vad som kan ha orsakat deras missbruksproblematik. Män däremot uppmuntras att komma med konkreta planer på hur deras kommande drogfria liv ska se ut. Kvinnor tenderar att vårdas i en miljö som är mer hemtrevlig och intim än män (ibid:157).

Att Kriminalvården har tagit fram studien *Psykisk hälsa bland fängelsedömda kvinnor i Sverige* (Yourstone, Wenander & Långström, 2014) visar på att man även där ser annorlunda på mäns och kvinnors problematik och behandling av den. De skriver att

kvinnor utgör en mindre del av Kriminalvårdens klientel och att de är en grupp med särskilda behov (Yourstone, Wenander & Långström, 2014:1). En av rapportens frågeställningar handlar om vilka behov, vad gäller psykisk ohälsa, som kan identifieras hos fängelsedömda kvinnor i Sverige (ibid:15). Rapporten tar upp barndomstrauman såsom misshandel och sexuella övergrepp under uppväxten, självkänsla och olika diagnoser som emotionellt instabil personlighetsstörning, ADHD och autism. Rapportens resultat visar en relativt hög andel av psykisk ohälsa bland kvinnorna. Detta var i linje med tidigare forskning och inget förvånande resultat (ibid:45). Vi har inte funnit någon likvärdig undersökning av Kriminalvården när det gäller män. Det finns flera studier men ingen som riktar sig specifikt mot psykisk hälsa bland fängelsedömda män i Sverige och de studier vi tittat på tar även upp mäns fysiska hälsa, något man inte alls tittar på i denna rapport.

4. Metod

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ metod. Att vi valde just den kvalitativa metoden beror på att vi är intresserade av att gå in mer på djupet och nå förståelse kring vårt forskningsproblem, snarare än att nå en generalisering eller få en bredare bild, vilket en kvantitativ metod istället hade kunnat ge oss. Levin (2008:38) skriver att en kvalitativ forskning kan avse arbetssätt som strävar mot tolkning och förståelse, istället för förklaring.

Eftersom vårt forskningsproblem handlar om föräldrar i en socialt utsatt situation diskuterade vi mycket kring hur vi skulle nå dessa föräldrars berättelser och upplevelser utan att sätta dem i en känslig situation som varken vi eller de kunde hantera. Aspers (2011:83) menar att det etiska kravet är det som forskare främst behöver ta hänsyn till vid val av metod. Vår främsta anledning till att studera texter var den etiska aspekten. Av hänsyn till föräldrarna väljer vi att inte genomföra intervjuer, vilket vi motiverar och resonerar mer kring under rubriken etiska överväganden.

4.1 Insamling av data

Vi har läst två reportageböcker, en självbiografi och två tidningsartiklar. Vi har hittat dessa via sökmotorer på Internet. De vetenskapliga artiklar som vi använt oss av i avsnittet kunskapsläget är peer-reviewed vilket innebär att de är vetenskapligt granskade. Alla dessa vetenskapliga artiklar har vi hittat via Lunds Universitets sökmotor, LUBsearch. Sökord som vi har använt är barn, föräldrar, fängelse, mamma, pappa, frihetsberövad, parent* prison och incarcerated parent*.

4.1.1 Urval

Vi har omöjligen kunnat samla in alla uppgifter där frihetsberövade föräldrar har berättat om sin situation, och därför har vi varit tvungna att göra ett urval. Vi har valt ett lämpligt antal berättelser som vi upplevt hanterbara, men som samtidigt kunnat ge oss det djup vi har eftersträvat att få i vår analys. Vi har använt oss av ett målstyrt urval där vi valt ut det material som lämpligast besvarar våra frågeställningar. Enligt Bryman (2011:394) är denna typ av urval den vanligaste vid en kvalitativ metod. Från början sökte vi brett och avgränsade oss inte till ett max antal år eller material specifikt från Sverige. Vi hittade

flera självbiografiska böcker med kvinnors berättelser som frihetsberövade. Vi valde den vi ansåg hade mest fokus på föräldraskap. Som motvikt ville vi ha en motsvarande källa med männens perspektiv på föräldraskap, vilket vi inte lyckades hitta.

Vi har tagit del av en självbiografisk bok samt sekundärt material i form av två reportageböcker och två tidningsartiklar. Vi förstår att sekundära källor inte har samma tillförlighet som primära, dock tycker vi att de sekundära källor vi använt oss av har tillfört männens perspektiv på föräldraskap. Som ett resultat av att material kring frihetsberövade föräldrar var svårtillgängligt har vi material avgränsat till Sverige som inte är äldre än sju år.

Vi har genom att läsa rubrikerna skapat oss en uppfattning om materialet är relevant för vår forskning eller inte. I de fall vi ansett det relevant har vi läst vad de olika analysmaterialen handlar om och därefter valt eller valt bort materialet. I vårt material har vi även avgränsat oss på så vis att vi enbart studerat utsagor från när föräldrarna var frihetsberövade. I exempelvis *Pappa & kriminell* (2012) finns många historier med där män berättar hur deras kriminella liv påverkat deras föräldraskap, men där de aldrig avtjänat något fängelsestraff. Dessa historier har vi alltså valt bort och enbart fokuserat på de personer som varit frihetsberövade under tiden som de varit föräldrar.

I boken *De glömda* (Konstenius, 2014) finns ett kapitel där en före detta kriminalvårdare intervjuas och det kapitlet har vi använt oss av för att få en mer direkt inblick i Kriminalvårdens tillvägagångssätt än vad Kriminalvården själva kan ge oss.

4.2 Metodens förtjänster och begränsningar

Av alla samhällsvetenskapliga metoder är dokumentforskningen den minst uppmärksammade (May, 2001:213). Ett skäl till det är att metoden i hög grad är kopplad till historisk forskning, detta eftersom historiker av naturliga skäl oftast inte har möjlighet att intervjua den population de ämnar undersöka och därför behöver använda sig av dokumentforskning. Detta innebär en hög grad av sekundära källor och dessa anses inte lika tillförlitliga som primära källor. Sekundära datakällor kräver att forskaren är kritisk (May, 2001:212) eftersom dessa källor redan är tolkade av någon annan. Dock sker en förändring av synen på dokumentforskning i takt med att det blir allt mer lätt tillgängligt att införskaffa information i dagens moderna samhälle (May, 2001:215).

En av metodens begränsningar är att texterna inte alltid dokumenterar den faktiska verkligheten. Dock kan man fråga sig om någon metod gör det? Den feministiska

sociologen Catherine Kohler Reissman menar att forskare aldrig kan få ett direkt tillträde till en människas upplevelser utan måste förhålla sig till och kunna hantera motsägelsefulla utsagor i form av tal, text, samspel och tolkning (Johansson, 2005:29).

En annan av den kvalitativa metodens brister är att vi får en begränsad bild eftersom vårt underlag enbart innefattar några få personers upplevelser. Det kan vara tidskrävande att söka upp och få tillstånd till att träffa frihetsberövade föräldrar, och eftersom vi inte har haft den tiden och möjligheten så är denna metod en fördel för oss. Den är etiskt försvarbar och vi är inte beroende av andra människor som exempelvis vid en intervjustudie. Forskningen är subjektiv på så vis att vi som forskare väljer ut vad som är relevant och inte.

4.2.1 Metodens tillförlitlighet

Guba & Lincoln ställer sig kritiska till att det finns en absolut sanning om den sociala verkligheten (Bryman, 2011:354). De anser att det finns flera olika tolkningar av en verklighet och har därför lanserat två huvudsakliga krav för bedömning av en kvalitativ undersökning; tillförlitlighet och äkthet. I kravet om tillförlitlighet finns det fyra bedömningskriterier rörande dokumentets kvalitet. Dessa är autenticitet, trovärdighet, representativitet och meningsfullhet (Bryman, 2011:357). Autenticitet innebär att man som forskare måste fråga sig om materialet man använder är äkta. Trovärdighet handlar om att det material man använder är utan felaktigheter och förvrängningar. Det tredje kriteriet, representativitet, handlar om att forskaren behöver förvissa sig om att materialet man använder är typiskt för kategorin det tillhör. Meningsfullhet innebär att materialet ska vara tydligt och begripligt (Bryman, 2011:357). Kravet om äkthet (autenticitet) har fem ytterligare kriterier varav det första går ut på att undersökningen ska ha gett en rättvis bild av det som undersökningsgruppen har velat förmedla.

De övriga fyra kriterierna handlar om ifall undersökningen har hjälpt de medverkande att få en bättre förståelse för sin sociala situation, den sociala miljön de lever i och om den har hjälpt dem att förstå hur andra personer i miljön uppfattar saker och ting. Samt om undersökningen har bidragit till att de medverkande kan förändra sin situation och om den har gett de medverkande bättre resurser att ta till de åtgärder som är nödvändiga för förändring. (Bryman, 2011:357). Extern reliabilitet kan inte tillämpas på vår undersökning då resultatet kan komma att bli annorlunda vid en ny studie av samma material. Detta eftersom det är människor vi studerar och, som Bryman (2011:352) också

skriver, ”det är omöjligt att ’frysa’ en social miljö”. Dessutom tolkas materialet olika beroende på vem som tolkar det (Johansson, 2005:27). Extern validitet handlar om i hur stor grad resultaten kan tillämpas på andra situationer och i andra sociala miljöer än den som har undersökts. Det är svårt att tillämpa detta eftersom vi använder oss av ett begränsat urval som handlar om just den grupp vi valt att undersöka. Deras upplevelser kan inte gälla för andra i samma situation eftersom alla människor upplever saker och ting olika (Bryman, 2011:352).

4.3 Förförståelse

Vår förförståelse till detta sociala problem är mycket liten. Ingen av oss har någon tidigare personlig erfarenhet inom området, och har tidigare heller inte ägnat särskilt mycket tankar åt att detta sociala problem faktiskt existerar. Vi upplever att detta ämne inte tas upp tillräckligt mycket i vårt samhälle och att de drabbade familjerna därmed inte blir lika sedda och därför inte heller får sina behov av hjälp och stöd tillgodosedda. Efter diskussioner kring ämnet har vi insett att vi, trots liten förkunskap, har en del förutfattade meningar om hur familjer i denna situation har det. Detta innebär att vi måste vara extra noga med att vara objektiva och kritiskt granska vårt material för att inte färga vårt resultat.

4.4 Analys

Genom vår kvalitativa analys har vi tagit del av frihetsberövade föräldrars tankar och upplevelser och kopplat detta till forskning och teori. Vi har inte genomfört några intervjuer utan använt oss av sekundära källor i form av två tidningsartiklar och två reportageböcker. Vi har även en primär källa i en självbiografisk bok. För att belysa vår analys har vi använt oss av teorier och begrepp såsom genusteorin och stigmat teorin. Vi har även inspirerats av anknytningsteorin och detta har hjälpt oss att analysera om materialet ur olika perspektiv.

4.4.1 Kodning

För att kunna strukturera allt vårt insamlade material har vi använt kodning. Kodning syftar till att ordna materialet, samt att synliggöra mönster och samband (Jönson, 2010:56). Kodningen är en del av analysarbetet som bör göras redan i ens förstudier, då man omöjligt kan analysera hundratals sidor material som en helhet, utan det är i behov

av att delas upp i mindre beståndsdelar (Aspers, 2011:165). Genom att koda vårt insamlade material har vi fått en struktur på vad som berättas i det samt en klarare blick över intressanta förhållanden som blivit synliggjorda. Vi läste igenom allt material en gång för att få en överblick. Detta gav oss idéer om eventuella teman att bygga vår analys på (Bryman, 2011:525 f.). Sedan läste vi det mer noggrant och delade med hjälp av färgpennor in texterna i olika teman. När vi hade kodat empirin strukturerade vi upp det enligt våra valda teman och kodade varje tema för sig. Vid tredje inläsningen av vårt material gjorde vi en så kallad tematisk analys (ibid:528) där vi skrev upp citat utifrån valda teman (ibid:529). Under den här processen hittade vi kodord och exempel på dessa är: skuld, skam, föräldraskap, stänga av och svek. Vi tolkade empirin vidare genom att använda de teoretiska perspektivens centrala begrepp.

4.5 Etiska överväganden

En av de främsta anledningarna till att vi har valt att göra litteraturstudier är de etiska konsekvenser som skulle kunna uppstå om vi istället hade valt att utföra intervjuer med frihetsberövade föräldrar. Vi tror att det kan finnas en risk i att intervjua dem då det kan röra upp känslor hos dem som vi sedan inte kan hantera eller hjälpa dem att bearbeta eftersom vi inte har rollen som behandlare i dessa samtal. Det vore därmed oetiskt att gå in i intervjuer med dem, och sedan lämna dem ensamma med sina tankar och känslor. Genom att göra en litteraturstudie av föräldrarnas redan berättade upplevelser får vi ta del av deras berättelser, erfarenheter och känslor, utan att för den delen ta kontakt med dem. Kalman och Lövgren (2012:11) skriver om nytta och risker vid en forskningsetisk prövning. Det handlar om att väga nyttan man tror sig ha av att intervjua personer mot de risker som kan uppstå i samband med detta.

Den ena boken som vi analyserar är författad av huvudpersonen själv och det innebär att det är hennes egna ord som står i boken. Vi skulle inte ha något att vinna på att intervjua henne eftersom hon i boken själv berättar om sitt liv och sina upplevelser av att ofrivilligt skiljas från sina barn. På så vis är den boken en primär källa. De andra två böckerna som vi analyserat är reportageböcker med intervjuer och de är tolkade av författarna. Även de två tidningsartiklarna är tolkade av den som författat dem. Vi inser att det kan vara ett problem att använda oss av sekundära källor då vi på så vis tolkar redan tolkat material. Med andra ord tolkar vi författarens ord och inte den som har intervjuats.

Det kan finnas ett etiskt problem i att göra en sekundäranalys av redan insamlad data eftersom man då inte fått tillstånd av respondenterna att göra en analys av det de sagt i intervjuerna (Bryman, 2011:535). Dock är vårt analysmaterial publicerat och därmed gäller detta etiska problem inte oss. Bryman (2011:132) skriver om konfidentialitetskravet i sitt kapitel om etik. Detta krav innebär att de personer som medverkar i en undersökning ska behandlas med största möjliga konfidentialitet. Denna forskningsprincip är ytterst viktig. De texter vi har studerat och analyserat är troligtvis redan behandlade utifrån denna princip, men vi kommer att noga undersöka så forskaren/författaren tagit ställning till konfidentialitetskravet. Har denna inte nämnt något om att anonymitet tagits till hänsyn för föräldrarna eller deras barn och anhöriga kommer vi att ändra namn på de som medverkar i texterna, för att säkerställa att denna etiska princip efterföljs.

4.6 Arbetsfördelning

För att båda skulle vara lika delaktiga genom vårt uppsatsskrivande bestämde vi oss för att ha en så jämn arbetsfördelning som möjligt. Detta innebär att vi har gjort allt ihop, från insamling av material till analys och resultat. Vid inläsning av teorier har vi båda läst om alla teorierna och sedan delat upp det på så vis att den ena av oss har gått in mer på djupet av anknytningsteorin medan den andra har gjort detsamma med stigma och genus. Vi har inte delat upp skrivandet, utan diskuterat och skrivit allt material tillsammans för att båda ska ha utgjort lika stor del i uppsatsskrivandet.

5. Analys

I det här avsnittet kommer vi att presentera den analys vi har gjort av vårt material. Det är viktigt att ha i åtanke att majoriteten av vårt analysmaterial är sekundärt. Det är enbart Divellis (2008) bok som är en primär källa.

5.1 Föräldrarollen

En av papporna, Joel, som var tjugotvå år när han fick sitt första fängelsestraff, berättar om att det tog lång tid för honom innan han förstod vikten av faderskapet. Det var strax efter sin dom som Joel fick veta att han skulle bli pappa. Han berättar att han tog väldigt lätt på att bli pappa, att han inte förstod allvaret. Joel säger att så länge han satt i fängelse var det inte verklighet, utan det var först när han avtjänat sitt straff och kommit ut ur fängelset som hans nya roll som pappa krockade med hans tidigare kriminella liv (Malmborg & Stakset, 2012:71). Joel berättar hur det tog fyra år innan han började ta sin föräldraroll på allvar (ibid:77). Patrik, som också avtjänade sitt fängelsestraff när han blev pappa första gången berättar om hur det tog lång tid innan han insåg att han faktiskt var pappa:

I takt med att Simon blev en egen individ och vi fick någon slags relation så kunde jag mer och mer ta till mig att jag faktiskt var pappa. (Malmborg & Stakset, 2012:164)

I många kulturer är det ovanligt att en pappa fyller anknytningsrollen på samma vis som mamman, åtminstone när barnet är relativt ungt (Bowlby, 2010:32 f.). Det är ingen självklarhet att modern är anknytningspersonen (Perris, 2003:25), dock är det vanligast att det är modern som under barnets första tid är den som fyller denna trygghetsroll, medan fadern antar en annan roll (Bowlby, 2010:33). Papporna här ovan beskriver båda att det tog lång tid innan de insåg allvaret i sin papparoll och att denna inte kändes verklig när de satt i fängelset. Patrik beskriver även hur han började identifiera sig som pappa först när hans son blev äldre och en egen individ.

Tittar vi på olika utsagor från mammorna i vårt analysmaterial är det ingen som uttrycker att de insåg sin modersroll långt efter att barnet var fött. Detta behöver dock inte bero på att en kvinnas anknytning till sitt barn skulle vara starkare på något vis, utan det

kan finnas andra naturliga förklaringar. En av dessa är att anknytningen kan vara kulturbetingad (Bowlby, 2010:32 f.) och att papporna inte tar samma roll som en mamma gör när barnet är litet.

En annan förklaring till Joel och Patriks känslor över att inte riktigt kunna knyta an till sin nya roll kan vara att de var frihetsberövade vid tidpunkten då de blev pappor. De kunde alltså inte alltid vara fysiskt närvarande hos sina barn, och därmed kan deras anknytning till barnet ha fördröjts tills dess att de avtjänat sitt straff eller tills barnet blivit äldre för att de ska kunna lära känna dem vid besök på fängelset. För mödrarna i vårt analysmaterial fanns aldrig detta problem då både Maria och Liselotte var mammor vid tidpunkten av sitt frihetsberövande. De hade redan knutit an till sina barn under flera år innan de fick sitt straff och uttrycker därmed aldrig en känsla av att inte kunna förstå allvaret i sin föräldraroll. Björkhagen Turesson (2009:39) menar exempelvis att kvinnor är medvetna om sin modersroll och vad de går miste om i och med ett fängelsestraff.

Vi kan dock se en liten skillnad i hur Erik, den tredje pappan vars berättelse vi studerat, pratar om sitt faderskap jämfört med Joel och Patrik. Erik pratar i termer om att gå sönder då han inte finns hos sin dotter (Svensson, 2008b). Skillnaden kan ligga i att när Eriks dotter föddes hamnade modern i en förlossningspsykos och att han då blev en viktig person för dottern (ibid). Detta skulle innebära att eftersom Erik redan var pappa vid tidpunkten då han fick sitt fängelsestraff, så hade han knutit an till sin dotter och upplevde sig som en viktig person då modern inte kunde ta hand om dottern. Joel och Patrik blev båda däremot föräldrar under sitt fängelsestraff och har inte haft samma möjlighet till att skapa en liknande relation till sina barn på det vis som Erik har gjort.

5.1.1 En förälders bindning till sitt barn

Ellen var bara två år. Jag fick höra att hon låg i sin säng och skrek efter mig om nätterna, och jag längtade så fruktansvärt. Jag var tvungen att ta lugnande för att inte gå sönder. (Svensson, 2008b)

Erik berättar att det gick upp för honom vad han höll på att förlora efter att han fått höra om dotterns längtan efter honom (Svensson, 2008b). Eriks historia skiljer sig något från de övriga papporna i vår studie. Hans berättelse tenderar, för oss som bedömare av hans självpresentation, att te sig mer traditionellt kvinnligt än manligt (Fäldt & Kullberg, 2012:169). I hans beskrivning av hur han kände när han fick veta att hans lilla dotter låg

och skrek efter honom om nätterna samt att han behövde ta lugnande medicin för att inte gå sönder ligger så mycket smärta och ångest. Erik berättar öppet och ärligt om sina känslor, han sätter inte upp en tuff fasad. Därmed följer hans självpresentation ett mer kvinnligt än manligt mönster (ibid). Fäldt och Kullberg (2012:151) menar att kvinnor i högre grad än män anses som relationsorienterade och känsllosamma, men i Eriks berättelse finns både relationen till dottern och starka känslor inblandade trots att han är en man. Skillnaden i hur Erik pratar om sin situation som frihetsberövad förälder, jämfört med de andra fäderna i vår studie, ansåg vi även kunna ligga i hans anknytning. Bowlby (Broberg et al, 2007:208 f.) hävdar att anknytningen är något som växer fram mellan barnet och anknytningspersonen, och att detta emotionella band utvecklas ur barnets behov av omvårdnad och föräldrarnas vilja att ge omvårdnad.

Termen bindning, som ofta används inom anknytningsteorin, beskriver att anknytningssystemet har ett motsvarande beteendesystem hos föräldern. Bindningen innebär att omvårdnadspersonen erbjuder barnet att fungera som dess anknytningsperson (Broberg et al, 2007:209). Den teoretiska synen på begreppet innebär att relationen inleds när föräldern upplever att barnet utgör en verklighet, vilket är en process som skapas ur föräldrarnas emotionella engagemang (ibid:209 f.). Detta skulle kunna tyda på att hur Erik pratar inte ligger i genusfrågan, utan snarare i anknytningen och bindningen. Erik var pappa vid tidpunkten för sitt frihetsberövande, de två andra fäderna i vårt analysmaterial blev pappor under själva fängelsetiden. Detta innebär att Joel och Patrik kanske inte upplevt denna bindning eftersom de inte upplever att deras barn utgör en verklighet. De har inte heller något stort emotionellt engagemang då de haft mycket liten kontakt med sina barn, och därmed är deras anknytning och bindning svagare än Eriks. Detta skulle kunna vara en del av sanningen om varför Erik talar mer annorlunda om sin oro än Joel och Patrik.

5.2 Att vara närvarande

Bowlby menar att föräldrar har ett genetiskt betingat behov att hjälpa sin avkomma att överleva. Föräldrar vill ta hand om sina barn och de beteendesystem som har att göra med vård och skydd av den egna avkomman är något av de mest stabila och starka hos alla arter, inklusive människan (Broberg et al., 2007:197). Med detta i åtanke kan vi tydligt se varför frihetsberövandet tar så hårt på både Maria (Svensson, 2008a) och Liselotte (Divelli, 2008). Som mamma mår de oerhört dåligt över att inte kunna finnas

hos sina barn när de är ledsna. Maria menar att hon skadar sina barn genom att inte kunna vara fysiskt tillgänglig för dem när de behöver henne (Svensson, 2008a). Maria kan inte vårda eller skydda sina barn när de mår dåligt, vilket enligt Bowlby ska vara ett av de starkaste beteendesystemen hos människan (Broberg et al., 2007:197). Även papporna visar hur detta beteendesystem kan ta sig i uttryck, vilket Erik förklarar i nedanstående citat.

Jag anser själv att jag har svikit Ellen. Hon har fått leva utan mig i flera år, och hon har varit rädd och ledsen och orolig. (Svensson, 2008b)

Utifrån både Marias och Eriks berättelser kan vi se att detta beteendesystem som Bowlby (Broberg et al., 2007:197) förklarar finns hos föräldrar, kan vara starkt hos både mammor och pappor. Utifrån ett anknytningsperspektiv kan föräldrar, oavsett kön, må dåligt när de inte kan finnas tillgängliga för sina barn då dessa mår dåligt.

5.2.1 Permissioner och besök

Vi har funnit det intressant att se på hur föräldrarna pratar om permissioner och möjligheten till att träffa sina barn. Erik (Svensson, 2008b) berättar om att han fick besöka sin dotter och hennes mamma i hemmet. Han tyckte det var härligt att umgås med sin dotter, men han tyckte det var oerhört jobbigt att se allt han missade på grund av sitt fängelsestraff. Han insåg att han missade dotterns utveckling, närheten till henne och vardagen de skulle kunna haft ihop (ibid). Patrik träffade sin son ungefär varannan månad (Malmborg & Stakset, 2012:161), och då valde han ändå att inte spendera alla sina permissioner med sonen, (ibid:156). Patrik berättar nedan om hur han lämnade sonen ensam på hotellrum under vissa av sina permissioner.

Jag kunde vara ute och ränna på nätterna ändå. 'Om pappa inte är hemma när du vaknar i kväll så kommer han senare', sa jag bara innan Simon gick och lade sig. (Malmborg & Stakset, 2012:164)

Under Marias 16 månader i fängelse har hennes döttrar varit på besök fem gånger, samt haft en permission tillsammans (Svensson, 2008a). Enligt amerikansk forskning träffar frihetsberövade pappor sina barn mer sällan än frihetsberövade mammor (Mapson, 2013:173). Detta kan exempelvis bero på att det finns färre restriktioner vid besök på kvinnoanstalter (Beckmeyer & Arditti, 2014:131). Eriks behov av att träffa sin dotter så

ofta som var tredje vecka (Svensson, 2008b) stöds av Dennison och Smallbones (2015:65) forskning som pekar på att många frihetsberövade män vill ha kontakt med sina barn. Dock kan vi se en skillnad i hur Erik pratar om besöken jämfört med Patrik. Eriks beteende liknar mer något som traditionellt har setts som kvinnligt än manligt då han visar tecken på omtänksamhet, både gentemot sig själv och sin dotter, snarare än självständighet (Fäldt & Kullberg, 2012:151).

Liselotte berättar att hon var lycklig över barnens besök, men att det uppstod en inre stress över besöken (Divelli, 2008:169). Denna stress är även något Patrik påpekar i sin beskrivning av besök. Patrik menar att han byggde upp förväntningar inför varje besök, och kändes det inte bra någon gång kunde han bli väldigt ledsen efteråt (Malmborg & Stakset, 2012:164). Liselotte (Divelli, 2008:195) fortsätter sin beskrivning av besöken som extremt jobbiga. Hon menar att hon väntade en hel dag på barnen, och sedan var besöken på ungefär 90 minuter. Hon upplevde det som en befrielse de gångerna barnen faktiskt inte kunde komma till anstalten, men att dessa tankar var något hon knappt ville erkänna för sig själv ens. Hon kände stora skuldkänslor över lättnaden i att barnen inte kom, och hon menar att även om besöken mest var jobbiga var detta inget hon ville säga högt i rädsla för att bli dömd (ibid). Vi tycker det är intressant att Liselotte skuldbelägger sig väldigt hårt för att hon tycker det är skönt när hennes barn inte kommer på besök, medan Patrik till synes inte verkar ha några större skuldkänslor över att lämna sin son ensam på ett hotellrum under sin permission.

Vi uppmärksammade en skillnad i deras olika sätt att berätta om permissioner och besök. Det är dock viktigt att ha i åtanke att Liselottes tankar är hämtade från hennes självbiografi och därmed ett primärt material medan Patriks tankar är sekundärt material och därmed redan tolkat. Vi tycker oss kunna se att Liselotte är otroligt skuldmedveten över det faktum att hon känner lättnad när barnen inte kommer på besök. Hennes känsla av skuld kan anses typiskt kvinnligt men att hon uttrycker lättnad inför uteblivet besök anses mer otypiskt. Vi tror dock inte hennes känslor behöver vara otypiska för en kvinna i hennes situation. Vi upplever att det är sällan man får ta del av att en kvinna uttrycker dessa tankar - vilket gör att samhället ofta har uppfattningen om att liknande tankar hos kvinnor är nästintill obefintliga, och att när en kvinna väl uttrycker sådana tankar blir de betydligt hårdare dömda än en man kanske hade blivit. Tittar vi på hur Patrik berättar att han inte ens spenderade alla sina permissioner med sitt barn, ser vi inget tecken på någon slags skuld över hur han agerade. Det är snarare när Patrik tittar tillbaka på sina handlingar som han inser hur fel han gjorde (Malmborg & Stakset, 2012:164).

Så som Erik (Svensson, 2008b) pratar om vikten av att träffa sin dotter, ser vi att han är en av många män som inte lever fullt ut efter samhällets och den kriminella världens normer om hur en "riktig" man ska vara. Vi tänker att det finns mycket manliga normer inom en fängelsemiljö, och därför är det extra anmärkningsvärt, enligt oss, att Erik utmärker sig jämfört med exempelvis Patrik om hur han talar om sig och relationen till sitt barn.

5.2.2 Oroskänslor över att inte finnas tillgänglig

Maria säger att hon ofta känner sig som en misslyckad mamma sedan hon blev frihetsberövad (Svensson, 2008a). Hon grubblar och åltar, klandrar sig själv och känner sig dålig. Maria menar att hon har skadat sina egna barn genom att fysiskt försvinna ifrån dem, vilket är en konsekvens för de flesta föräldrar som blir frihetsberövade. Maria fortsätter att berätta om hur det faktum att hon inte kan finnas hos sina döttrar när de är ledsna äter på henne. Ångesten som Maria beskriver är påtaglig och den är kopplad till det stigma det innebär att vara frihetsberövad (Goffman, 1972:14) på så vis att hon har försatt sig i en situation som gjort att hon inte kan finnas där för sina barn och trösta dem. Det ligger en skuld i att det är hon själv som har försatt sig i sin situation och det framkommer när hon säger att hon har skadat sina egna barn och att de mår dåligt av att inte ha henne hos sig.

Enligt Fäldt et al. (2012:55) fördöms kvinnor ofta hårdare för sin kriminalitet än vad män gör eftersom en kvinna förväntas vara "den goda modern" och hennes kriminalitet anses som mer avvikande och onormal än mannens. Marias uttalande tyder på att denna föreställning även finns hos henne själv. Marias två yngsta barn bodde vid tiden för hennes fängelsevistelse hos deras pappa men ändå skuldbelägger Maria sig själv och anser att hon borde finnas tillgänglig för sina barn. Den typen av uttalanden ser vi inte hos fäder som har sina barn boendes hos mammorna till barnen. Patrik och Joels barn bodde hos respektive moder, och ingen av dem berättar, vid tiden för deras fängelsestraff, om någon oro över sina barns hemförhållanden (Malmberg & Stakset, 2012). Inte heller Erik, vars dotter också bodde hemma hos sin mamma vid tiden för hans fängelsestraff, uttrycker någon oro över sin dotter vad gäller hennes hemförhållanden (Svensson, 2008b).

En av anledningarna till Marias oro kan vara att hon ansåg att barnens pappa var för sträng (Svensson, 2008a). Det kan också vara så att Maria ser sig själv som den primära anknytningspersonen i sina barns liv och att hennes frånvaro därför är skadlig för barnen

(Perris, 2003:21). Marias tre flickor var i tonåren eller i förstadiet till tonåren då hon greps och som Björkhagen Turesson (2009:19) skriver behöver ungdomar stabila vuxna under denna tid för att skapa en trygg och stabil tillvaro. Om de vuxna anknytningspersonerna istället för trygghet skapar oro hos ungdomarna riskerar deras utveckling att stanna upp under flera år (ibid.)

5.3 Att "stänga av"

Den frihetsberövade mamman Maria berättar i ett stycke om att känslorna kring barnen är oerhört plågsamma, och att hon förtränger oron för att kunna handskas med sin livssituation. Maria berättar att hon inte skulle orka känna oron jämt, så hon försöker uppehålla sig med andra aktiviteter på anstalten (Svensson, 2008a). Att "stänga av" sina känslor är något genomgående och återkommande hos både mammorna och papporna i vår studie. En kriminalvårdare berättar i Björkhagen Turessons (2011:46) utvärdering av projektet "Godnattsagor" att många fäder väljer att stänga av och inte prata om sina barn eftersom det är förenat med så mycket smärta.

Att Maria mår dåligt av att tänka på den stundande intervjun kan bero på det stigma hon bär på. Hon är inte bara en brottsling, hon är även en mamma som har svikit sina barn och det innebär dubbla stigman (Goffman, 1972; Fäldt et al., 2012:55). Att vara en god mor ger kvinnan ett socialt värde på samma vis som att inte vara en god mor innebär att det sociala värdet degraderas (Björkhagen Turesson, 2009:41). Både Patrik och Joel berättar om liknande upplevelser som Maria har, att stänga av omvärlden för att kunna hantera sin situation som frihetsberövad förälder. Patrik berättar att han stötte bort alla som betydde någonting eftersom han upplevde att han inte kunde ta ansvaret som det innebar att vara pappa. Patrik menar att sorgen över att sitta i fängelse och samtidigt ha en familj på utsidan lättade med tiden (Malmberg & Stakset, 2012:156). I citatet nedan förklarar Patrik behovet av att stänga av sonen för att orka med.

Jag älskade honom så mycket, men varje gång jag träffade honom så blev det en påminnelse om allt som jag hade förstört och allt jag gick miste om på grund av drogerna och kriminaliteten. Simon var sanningen som visade vilken lögn jag levde i. Det enda sättet för mig att orka med var att stänga av. (Malmberg & Stakset, 2012:158)

Joel säger att i fängelset finns det två val. Antingen bryter man ihop och tar sitt liv, eller så stänger man av och blir ett monster. Joel beskriver hur han i början tänkte mycket på

sin flickvän och deras dotter, men ju längre tiden gick desto mer stängde han av (Malmberg & Stakset, 2012:101). De båda männen visar tydliga tecken, precis som Maria, på hur frihetsberövade föräldrar efter en tid måste stänga av familjen på utsidan för att orka handskas med sin situation som fängslade. Dock finns det en viss skillnad i hur Maria pratar om att stänga av och hur Patrik och Joel gör det. Maria pratar om att tränga bort känslan av direkt oro för barnen, medan Patrik pratar om att det var känslan av ansvar som blev överväldigande för honom. Joel pratar inte heller han om oro för sitt barn, utan mer om känslan av att ha en familj på utsidan, samt att han stängde av för att polisen inte skulle kunna krossa honom då.

En av våra första tankar till att de pratar så olika om anledningarna till att stänga av barnen låg i könsskillnaden, men vi insåg snart att det kan bero på ett flertal olika saker. En av anledningarna kan vara att Marias barn levde hos deras pappa under hennes fängelsestraff, men att hon oroade sig över hur han var mot barnen (Svensson, 2008a). Patrik och Joels barn bodde hos respektive moder, och ingen av dem upplevde just då någon oro över respektive barns hemförhållanden (Malmberg & Stakset, 2012). En annan anledning till skillnaden skulle kunna bero på att Marias barn var något äldre än de två pappornas barn under tiden för frihetsberövandet. Marias barn kunde uttrycka sina egna känslor och tankar över moderns frånvaro, vilket i sin tur kan ha orsakat en större oro hos Maria. Joel och Patriks barn föddes under tiden de satt på anstalt och var därmed så små att de inte kunde uttrycka sina tankar kring situationen. Joel och Patrik fick, åtminstone under de första åren, inte några större reaktioner från sina barn angående sina fängelsestraff (ibid).

5.3.1 Att “stänga av” - ur ett anknytningsperspektiv

Som en tidigare reflektion vi gjorde, kan deras olika sätt att prata om känslan av att stänga av även bero på hur anknytningen mellan förälder och barn såg ut vid själva frihetsberövandet. Maria hade levt med sina barn i flera år och haft rollen som en närvarande moder, medan Joel och Patrik fick en ny föräldraroll medan de var frihetsberövade. De hade aldrig levt tillsammans med sina barn på det vis Maria hade gjort, och kunde kanske då inte uppleva samma oro för sina barn som Maria gjorde.

Som tidigare nämnts beskriver Bowlby de beteendesystem, som är kopplade till att ta hand om och skydda sitt barn, som mycket starka hos människan (Broberg et al., 2007:197). Vår första tanke var att dessa tre föräldrars beteendesystem kanske inte var

lika starkt som andras. Att kunna stänga av sina barn på utsidan var för oss inte likvärdigt med att vilja ta hand om och skydda dem. Dock, anser vi, att det finns en till sida av detta. Att stänga av är möjligtvis en slags försvarsmekanism för att kunna hantera livet på insidan av ett fängelse. För att en förälder ska kunna ta hand om sitt barn måste den överleva och hantera sin egen situation i första hand. Vår tanke är att om en förälder påvisar oro inför barnet kan detta leda till ett oroligt barn.

5.3.2 Att “stänga av” - anknytning ur ett genusperspektiv

Som vår inledande tanke var, att skillnaden mellan Maria, Joel och Patriks sätt att prata om sin relation till sina barn, beror på att de är av olika kön kan nog till viss del stämma om man ser det ur ett anknytningsperspektiv. Vi vill påminna om att dessa tre föräldrars berättelser är sekundärt material och det bör tas hänsyn till vid läsning av vår analys. Naturligtvis finns det andra faktorer som också spelar in, precis som vi påpekat tidigare. Även om det inte nödvändigtvis behöver vara modern som är den primära anknytningspersonen (Perris, 2003:25) så finns det, enligt denna teori, biologiska skillnader i en mammas respektive en pappas sätt att umgås med sitt barn (Broberg et al., 2007:206). Bowlby ansåg att modern var den primära vårdaren för barnet, och att det var först när hon av olika anledningar inte kunde ta sig an den rollen som fadern blev tvungen att axla denna roll. Papparollen innehåller inte den primära omvårdnaden utan tar sig snarare uttryck i viljan att stötta modern så att hon kan erbjuda barnet sin omvårdnad (ibid:205). En fader erbjuder mer stimulering jämfört med mödrar när de engagerar sig i lek. Då en pappa saknar den mest intima närheten med sitt barn kan de erbjuda något annat, så som att agera språngbräda för barnens utveckling och upptäckt av världen (ibid:206 f.).

Har man detta perspektiv i åtanke när man läser Marias upplevelser i kontrast till Joel och Patriks så skulle man kunna anta att skillnaden faktiskt till viss del kan vara biologisk och genusrelaterad. Det kan vara så att Maria har en mer primär omvårdnad för sina barn, än vad männen har. Som kvinna och moder har Maria, ur ett anknytningsperspektiv, en mer självklar roll som att vara den som skyddar och tar hand om sina barn. En pappa är den som under de första åren av ett barns liv erbjuder mer lek, vilket är något varken Joel eller Patrik kan erbjuda sina barn då de är frihetsberövade - alltså missar de två männen även denna biten och förlorar en del av anknytningsbeteendet till sina barn. Därmed kanske de inte känner oro lika starkt som Maria, eftersom deras anknytning till barnet har försvårats i och med fängelsestraffet. Maria däremot, som tidigare nämnts, är mer

medveten om vad hon missar eftersom hon tidigare har varit en delaktig mamma i barnens liv, och eftersom det ligger i hennes biologi att vara den primära omvårdaren för barnen.

Vi kan dock se en skillnad i hur Joel pratar om föräldraskapet efter att mamman till hans dotter sjunker djupare in i ett missbruk och förlorar vårdnaden om dottern. Det är då Joel bestämmer sig för att bli pappa på riktigt (Malmberg & Stakset, 2012:75). Det är först när den primära vårdaren försvinner som Joel bestämmer sig för att ta sig an rollen som pappa, en roll han har haft i några år. Det är då han bestämmer sig för att förändra sitt liv och bli bättre för sin dotter. Detta är vad Broberg et al. (2007:205) menar ofta sker med pappor. De axlar rollen som primär vårdare först när modern inte längre kan (ibid). Så hade Joel istället berättat om känslan av att stänga av efter sin vändpunkt och insikt, kanske hans upplevelse hade legat närmre Marias, där oron är så stor att den inte går att hantera. Detta faktum skulle kunna peka på att skillnaden till en början är biologisk eller möjligtvis social, och att en pappa kan börja känna ett starkare behov att ta hand om och skydda sina barn när mamman inte längre finns tillgänglig att göra detta.

5.4 Skam

Naturligtvis förtjänar hon att sitta i fängelse. Samhället har dömt henne för ett allvarligt brott, men efter ungarnas besök igår har hon dömt sig själv på ett sätt som ingen rättsinstans i världen är kapabel till. Att se deras glädje, att känna hur de saknat henne men ändå märka den minimala reservationen i deras rörelser och blickar var nog bland det tyngsta hon upplevt. (Divelli, 2008:102)

Skamkänslorna som Liselotte känner i samband med att hennes barn besöker henne förstärks av hennes egen självbild, som i sin tur hänger samman med det stigma hon tilldömts av oss "normala" (Goffman, 1972:14) och av sig själv samt de föreställningar om en god mor som fortfarande finns i samhället. En god mor sitter inte i fängelse och eftersom Liselotte befinner sig just där, i fängelse, måste det innebära att hon inte är en god mor till sina barn (Björkhagen Turesson, 2009:39). Vårt moderna samhälle till trots så är det fortfarande norm att mamman ska vara den som ser till att hennes barns behov blir tillgodosedda. Detta vet de intagna mödrarna mycket väl och det bidrar också till deras känsla av skuld då de inte är förmögna att göra det (ibid:45).

Björkhagen Turesson (2009:239) har i sin studie kommit fram till att de kvinnor som före sitt fängelsestraff var en aktiv del i sina barns liv och hade en tydlig föräldraroll upplever att deras möjlighet att vara mammor till sina barn i hög grad begränsas under anstaltsvistelsen. Detta stämmer in på Liselotte eftersom hon beskriver sig själv som en vanlig tre barns mamma före straffet. Det blir extra tydligt då hon säger att hon fått avslag på en permission för barnens skolavslutning. Hon hade redan sagt till barnen att hon skulle få permission och är besviken över att inte kunna vara med på avslutningen eftersom utflykter och skolavslutningar är det viktigaste som finns (Divelli, 2008:77). Detta uttalande visar på att Liselotte i sitt tänk fortfarande är med i barnens vardag även om hon inte kan vara där fysiskt. Man kan tycka att skolavslutningar och utflykter bör blekna i jämförelse med att sitta inlåst, men för Liselotte har barnens vardag fortfarande högsta prioritet. Vår tolkning av Liselottes berättelse har en högre tillförlitlighet eftersom det är hennes egna ord vi fått ta del av då vi läst hennes självbiografi.

5.4.1 Oro

Joel berättar att det som fick honom att trappa ner var att hans dotter var på väg att följa samma bana som han själv och bli utan familj eftersom hennes mamma var missbrukare och hennes pappa satt inne i fängelse (Malmborg & Stakset, 2012:86 f.). Goffman (1972:14) tar upp olika sorters stigma varav ett av dessa är skambefläckade stigma som exempelvis kan handla om missbruk, ohederlighet och fängelsestraff. Goffman (ibid) talar även om stambetingade stigma som drabbar generationer av människor. Björkhagen Turesson (2009:35 f.) skriver om två olika studier gjorda av Johnston och Murray som visar på att barn till kriminella kan ha en ökad risk att själva hamna i kriminalitet, och vi tycker oss kunna skönja en viss oro hos Joel för att detta ska hända hans dotter. Även om Joel inte är medveten om dessa studier så är han troligtvis bekant med att en otrygg uppväxt kan försvåra ett barns möjligheter i livet.

5.4.2 Skuld

Patrik berättar att han, då han av en vårdare blivit ombedd att skriva ned tre positiva saker om sig själv, inte kunde komma på en enda. Tillslut tänkte han att han var en bra pappa men så kom han på att han satt inne och därför inte alls var en bra pappa (Malmborg & Stakset, 2012:162). Det stigma som det innebär att sitta i fängelse (Goffman, 1972:14) har bidragit till att Patrik upplever sig som en dålig pappa. I alla fall under tiden då han

sitter i fängelse och inte är närvarande i sitt barns liv. Eftersom Patriks första tanke var att han var en bra pappa tolkar vi det som att han själv upplever sig vara en bra pappa när han kan vara närvarande i sitt barns liv. Patrik berättar vidare att han har varit borta alldeles för mycket från sin sons liv och att han ser till att den tid han nu spenderar med sin son blir kvalitets tid. Patrik säger att det svåraste är att förlåta sig själv och att det som han har sårat kan han enbart gottgöra via faktiska handlingar (Malmborg & Stakset, 2012:169).

Liselotte berättar om skulden hon känner över att ha lämnat sina barn. Hon säger att hennes val att ge sig in i kriminalitet resulterat i att hon omedvetet tackat nej till sina barn. Kärleken till barnen är oförändrad, men skulden hon känner över att sitta i fängelse är för stor att bära för tillfället. Hon är ändå glad att hennes barn har det bra hos sin pappa och att de inte har hamnat i familjehem, eftersom de tack vare det har ett enormt försprång gentemot andra barn (Divelli, 2008:44). Liselotte är trygg med att barnen har sin andra anknytningsperson och uttrycker ingen oro över att barnen ska ta skada av att bo hos honom. Det försprång som Liselotte talar om tar Björkhagen Turesson (2009:19, 274) upp i sin avhandling. Hon skriver att barn som har ett tryggt nätverk klarar sig bättre och kan övervinna svårigheter lättare än barn som inte har den förmånen.

Jag vet att jag är värdelös som morsa [...] (Divelli, 2008:59)

Liselotte ser ner på sig själv genom att säga att hon är en värdelös mamma, hon sätter samman det hon gjort (brott) och den hon är (identitet) istället för att skilja dem åt. Liselotte nedvärderar sig själv och gör sig underlägsen genom att använda ord som värdelös, detta är enligt Goffman en stigmatem (1972:14 f.). Hon hade kunnat se på det som att hon har gjort ett felval och därmed hamnat i fängelse, men hon tar på sig hela skulden och jämställer dessutom sitt misstag med att hon är en värdelös mamma. Detta synsätt är typiskt för kvinnor om de befinner sig inom ett område som anses mer manligt förknippat (Fäldt & Kullberg, 2012:152 f.), vilket ett fängelse gör. Kvinnor utgör endast sju procent av alla intagna i Sverige (Brå, 2014:2). Kvinnor som befinner sig i sådana situationer kopplar sina misslyckanden till bristande förmåga, i detta fall förmågan att vara en bra mamma. En man som misslyckas inom ett område som är manligt förknippat ser istället på sitt misslyckande som otur (Fäldt & Kullberg, 2012:152 f.). Även Björkhagen Turesson (2009:42) skriver att kvinnors beteenden och problem kopplas

samman med deras personliga egenskaper medan orsaken till mäns beteenden och problem finns utanför dem själva.

5.5 Samhällets stöd

5.5.1 Att motivera frihetsberövade föräldrar

Patrik har haft mycket kontakt med Kriminalvården och han har deltagit i både samtalsterapi och rehabiliteringsprogram på flera olika anstalter runt om i Sverige. Han berättar att han i princip alltid haft en blivande familj, eller ett barn, på utsidan, något som borde kunnat användas som en motivationskälla. Dock upplever han att de anstalter han varit på har varit dåliga på att ta vara på den motivation som funnits hos flera intagna (Malmborg & Stakset, 2012:162). Björkhagen Turesson (2011:35) menar att det är viktigt att försöka aktivera föräldrarollen då denna kan spela en viktig roll ur behandlingssynpunkt. Finns barnen tankemässigt närvarande hos den intagne kan de lättare motiveras till att välja nya vägar ur den kriminella livsstilen (ibid). Patrik anser att Kriminalvården måste bli bättre på att ta in folk från utsidan för att motivera de intagna, så som människor som själva tidigare varit kriminella. Patrik berättar att det dock har varit föräldraskapet som varit den avgörande biten för honom.

Barnen påverkar föräldrarna och Simon är min inspiration. Det är konstigt att man inte lägger mer tid på den typen av arbete. (Malmborg & Stakset, 2012:163)

Detta är precis vad Björkhagen Turesson (2011:35) syftar på att man måste försöka fånga upp inom fängelsevärlden för att kunna motivera de intagna till nya val i livet.

5.5.2 Följeslagare till anstalten - vem ställer upp med det?

Maria (Svensson, 2008a) är kritisk till samhällets uppbackning av hennes barn i sammanhanget. Efter att Maria blev frihetsberövad bodde en av hennes döttrar kvar i lägenheten i flera månader, fast hon bara var 15 år. Socialtjänsten gav henne matpengar och betalade halva hyran ett tag, men eftersom pappan skrev över dottern till sin adress upphörde det ekonomiska stödet. Maria berättar att dottern fick klara sig på sitt studiebidrag samt med hjälp från Marias egen mamma. Maria är även kritisk till hur rutinerna kring besök såg ut. Hennes döttrar fick inte hälsa på henne alls under de två

månaderna hon befann sig i häktet, och det skulle dröja ett år innan de träffades igen. Hon säger att barn måste ha med sig en vuxen för att få komma på besök. Barnens pappa vägrade att ställa upp och de fick ingen hjälp från socialtjänsten (ibid). Liselotte däremot fick regelbundna besök av sina barn eftersom hennes ex-make följde med barnen till anstalten (Divelli, 2008). Det är mycket svårt för föräldrar att bibehålla kontakten med sina barn under sitt fängelsestraff och forskning i USA visar på att mer än hälften av alla mödrar inte får besök av sina barn under sitt straff (Mapson, 2013:172 f.). Solrosen var den enda verksamhet, vars material vi tagit del av, som erbjöd följeslagare till barn under besök på en anstalt (Solrosen Göteborg, 2015b). Dock ligger Solrosen beläget i Göteborg, och därmed kan inte alla i Sverige ta del av denna hjälp på grund av det geografiska avståndet.

5.5.3 Att kunna ringa sina barn

De kan inte få tag i mig när de behöver råd eller tröst, det är plågsamt för dem. Och jag fattar inte varför det ska behöva vara så. De som jobbar här snackar om säkerheten och sekretessen. Men detta måste gå att lösa. Tänk på barnen, säger jag! (Svensson, 2008a)

Både Maria (Svensson, 2008a) och Liselotte (Divelli, 2008:186) pratar om vikten av att kunna ringa sina barn, och att barnen ska kunna ringa dem. Anna, som arbetar som kriminalvårdare, anser att utvecklingen inom Kriminalvården har börjat gå i en icke-humanistisk riktning. Detta beror på att många anstalters säkerhet har höjts, och ett resultat av detta är att intagna har fått svårare att hålla en god kontakt med sina barn. Numera kan man inte ringa till någon med bredbandstelefon, utan enbart till fasta abonnemang vilket väldigt få har kvar. Det är svårt för de intagna att få tillstånd att ringa till mobiltelefon, vilket de flesta använder i dagens samhälle (Konstenius, 2014:104 f.).

Erik (Svensson, 2008b) anser att föräldrar borde få ha tillgång till mobiltelefon som barnen kan ringa till vid behov. I Björkhagen Turessons avhandling (2009:240) samt i hennes utvärdering av projektet *Godnattsagor inifrån* (2011:35) framkommer det att både mödrar och fäder upplever en känsla av maktlöshet över att inte kunna vara delaktiga i sina barns liv på samma sätt längre. Vi tror att ju mer man underlättar för dessa föräldrar att ha kontakt med sina barn, desto mer kan man förminska känslan av maktlöshet.

5.5.4 Vikten av den geografiska närheten till barnet

Andra synpunkter som framförts av föräldrarna är att Kriminalvården bör försöka placera dem på en anstalt i närheten av barnen. Joel (Malmborg & Stakset, 2012:102) berättar att han satt så långt ifrån sin dotter att de bara träffades en gång i halvåret. Han tycker att besöken hjälpte till att hålla relationen vid liv, men önskar att dotterns besök kunde varit mer frekventa. Erik (Svensson, 2008b) är positiv till att Kriminalvården har börjat försöka mildra smällarna för barnen, och han har medverkat på en av de föräldrarutbildningar som Kriminalvården haft ihop med den ideella föreningen Bryggan. Dock säger Erik att det behövs göras betydligt mycket mer, så som exempelvis att det ska vara lättare för föräldrar att få permissioner för att de ska kunna vara närvarande vid händelser som barnens födelsedagar eller uppvisningar av olika aktiviteter (ibid).

Anna, kriminalvårdaren, berättar att det finns en tanke om att de intagna ska ha en så god kontakt med sina barn som möjligt, eftersom detta minimerar risken för att hamna på anstalt igen (Konstenius, 2014:104). Detta påståendet är något även forskning pekar på (Mapson, 2013:174). Numera ska en intagen hinna med till exempel tandläkarbesök på sin permission, vilket innebär att det blir mindre tid att umgås med sina barn, något Anna tycker är ett steg i fel riktning (Konstenius, 2014:104). Det är alltså tydligt att både föräldrarna och kriminalvårdaren Anna upplever att det finns flera förbättringar som skulle kunna göras för att underlätta föräldrarnas kontakt med barnen.

6. Avslutande diskussion

Syftet med denna studie var att undersöka hur frihetsberövade föräldrar beskriver sin livssituation och anknytning till sina barn. Vi ville även se om vi kunde upptäcka någon skillnad gällande hur en frihetsberövad mamma respektive pappa berättar om sitt föräldraskap. Dessutom ville vi undersöka om samhället erbjuder dessa familjer någon hjälp och i så fall vad föräldrarna anser om den hjälpen. I det här avsnittet presenterar vi en sammanfattning av vårt resultat.

Föräldrarna i vår studie talar om att barnens besök omgärdas av skuld, ångest, kärlek, oro och stress. Deras berättelser innehåller mycket känslor som byggs upp genom förväntningar som utmynnars i endast ett 90 minuters besök. För att klara av livet inne på anstalten berättar samtliga föräldrar att de stänger av sina känslor och att de även försöker begränsa tankarna på barnen. Detta ser vi som någonting föräldrarna tar till för att skydda sig. Vi funderar kring vilka konsekvenser det får och vad det gör med föräldrarna? Om man stänger av hur blir det då vid barnens besök och kan man sätta på känslorna igen vid avtjänat straff? Joel (Malmberg & Stakset, 2012:101) säger att man antingen bryter ihop eller stänger av och blir ett monster. Att som frihetsberövad förälder enbart ha dessa två alternativ för att hantera sin situation känns inte särskilt positivt för varken föräldrar eller barn.

Det stigma som föräldrarna upplever ligger i samhällets syn och den skuld föräldrarna lägger på sig själva. Björkhagen Turessons (2009:39) studie visar att det förefaller vara ett större stigma att vara mamma än att vara pappa i fängelse. Det behöver nödvändigtvis inte vara den biologiska könsskillnaden som gör att kvinnor dömer sig hårdare än män, utan det kan snarare vara samhällets syn som skapar detta. Vi finner att kvinnorna i studien, till större del än män, skuldbelägger sig själva för den situation de befinner sig i. Detta tror vi beror på att samhället tilldömer kvinnor ett större stigma eftersom det inte tillhör normen att vara frihetsberövad och mamma.

När det kommer till om det finns någon skillnad i hur mammorna respektive papporna berättar om sitt föräldraskap kan vi se att mammorna talar om sin föräldraroll på ett mer självklart sätt än papporna. Detta tänker vi beror på att mammorna levde tillsammans med barnen före sitt fängelsestraff, medan papporna blev föräldrar under sin tid i fängelse. Erik är ett undantag då han inte var frihetsberövad under dotterns första två år. Eriks sätt att prata om sin dotter liknar mer mammornas, vilket vi kopplar till att han har hunnit

etablera en stark bindning till sitt barn. Dessutom fick Erik ta ett större ansvar för sin dotter under hennes första tid i livet då mamman fick en förlossningspsykos. Bowlby (Broberg et al, 2007:208 f.) menar att det oftast är modern som är den primära anknytningspersonen, men i detta fall har Erik tagit den rollen, vilket tar sig uttryck i hur han pratar om sitt föräldraskap och sitt ansvar gentemot dottern. Genom vår analys, som visserligen till största del består av sekundärkällor, tycker vi oss ha fått fram att det inte är könet som skapar skillnaden för hur föräldrarna talar om sin föräldraroll, utan att det snarare beror på omständigheter, så som vem som tar sig an anknytningsrollen. Vi har förhållit oss kritiska till det sekundära analysmaterialet och anser att det trots att det håller ett lägre värde kan ge en viss relevans till studien.

Vi tror att bindningen som föräldrarna har till sina barn även beror på olika omständigheter. Varken Joel eller Patrik var närvarande under barnets första tid och kände därför ingen bindning till barnet. För Joel kom den först då modern sjönk djupare ned i missbruk, då blev han barnets anknytningsperson och tog sitt ansvar. Patrik antog sin roll som pappa först när sonen blev en egen individ och de kunde ha en relation till varandra.

I vår studie finner vi att föräldrarna är kritiska till samhällets stöd. Ingen av dem har haft någon hjälp från samhället vid besök, utan det är anhöriga som fått ställa upp så att föräldrarna får träffa sina barn. De anser att det finns mycket att förbättra och att resurserna ofta är felriktade. Flera av föräldrarna tycker att deras föräldraskap kan användas som motivation till ett liv utan kriminalitet, men att detta inte tillvaratas. Anna som arbetar som kriminalvårdare anser också att man kan jobba mer med föräldraskap som motivation för de intagna till ett liv utan kriminalitet.

Referenser

Aspers, Patrik (2007). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber

Beckmeyer, Jonathon J & Joyce A Arditti (2014) Implications of In-Person Visits for Incarcerated Parents' Family Relationships and Parenting Experience. *Journal of Offender Rehabilitation*, 53 (2): 129-151

Berman, Anne H, Richard Steinhoff & Niina Koivumaa (2013) *Barn med frihetsberövade föräldrar*. Kriminalvården

Björkhagen Turesson, Annelie (2011) *Sagor som skapar skillnad: en utvärdering av Godnattsagor inifrån*. Malmö: Malmö Stadsbibliotek
[<http://dspace.mah.se/dspace/bitstream/handle/2043/12565/Sagor%20som%20skapar%20skillnad.pdf?sequence=2> Hämtat: 2015-04-28]

Björkhagen Turesson, Annelie (2009). *Mor i fängelse: mödrar och barn berättar: en analys av ungdomars resiliensprocess*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet.

Bowlby, John (2010). *En trygg bas. Kliniska tillämpningar av anknytningsteorin*. Stockholm: Natur och kultur

Broberg, Anders, Pehr Granqvist, Tord Ivarsson & Pia Risholm Mothander, (2009). *Anknytning i praktiken: tillämpningar av anknytningsteorin*. Stockholm: Natur och kultur

Broberg, Anders, Pehr Granqvist, Tord Ivarsson & Pia Risholm Mothander, (2007). *Anknytningsteori: betydelsen av nära känslomässiga relationer*. Stockholm: Natur och kultur

Brown, Marilyn (2011) Rehabilitation, Risk, and the Carceral Mother: Subjectivity and Parenting Classes in Prisons. *Critical Criminology*, 20 (4): 359-375

Bryggan Göteborg (2015) *För föräldrar* [<http://www.bryggangoteborg.se/for-foraldrar/> Hämtat: 2015-05-05]

Bryggan Stockholm (2015) *Verksamhet* [<http://www.bryggan.a.se/verksamhet/> Hämtat: 2015-05-04]

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber

Brå (2014) *Kriminalvård slutlig statistik för 2014*
[https://www.bra.se/webdav/files/statistik/pdf/Sammanfattning_kriminalvard_2014.pdf Hämtat: 2015-06-08]

Dennison, Susan & Holly Smallbone (2015) You Can't Be Much of Anything from Inside': The Implications of Imprisoned Fathers' Parental Involvement and Generative Opportunities for Children's Wellbeing. *Law in Context*, 32 (1): 61-85

Divelli, Liselotte (2008). *Kampen om kaos*. Borås: Recito

Fäldt, Johannes, Marcus Herz, Christian Kullberg, Johannes Skillmark & Veronika Wallroth (2012) Genus och kön som grund för konstruktioner av kvinnors och mäns sociala problem. I: Christian Kullberg, Marcus Herz, Johannes Fäldt, Veronika Wallroth & Mikael Skillmark (red.) *Genus i socialt arbete*. Malmö: Liber.

Fäldt, Johannes & Christian Kullberg (2012) Genusskapande processer i det sociala arbetets praktik. I: Christian Kullberg, Marcus Herz, Johannes Fäldt, Veronika Wallroth & Mikael Skillmark (red.) *Genus i socialt arbete*. Malmö: Liber.

Goffman, Erving (1972). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Norstedts Förlag

Haney, Lynne (2013) Motherhood as Punishment: The Case of Parenting in Prison. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*. 39 (1): 105-130

Herz, Marcus & Christian Kullberg (2012) Genusmedvetet socialt arbete. I: Christian Kullberg, Marcus Herz, Johannes Fäldt, Veronika Wallroth & Mikael Skillmark (red.) *Genus i socialt arbete*. Malmö: Liber.

Johansson, Anna (2005). *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus*. Lund: Studentlitteratur

Johansson, Karin (2010) *Godnattsagor inifrån*. Malmö stadsbibliotek.
[https://www.bra.se/download/18.760f410713455c50f3780003425/1327396022958/2007_0453_Godnattsagor_inifrån_Malmö_Stadsbibliotek.pdf Hämtat: 2015-04-27]

Jönson, Håkan (2010). *Sociala problem som perspektiv. En ansats för forskning och socialt arbete*. Malmö: Liber

Kalman, Hildur & Veronica Lövgren (red.) (2012). *Etiska dilemman: forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerups

Konstenius, Yvonne (2014). *De glömda: en bok om fångars anhöriga*. Farsta: Molin & Sorgenfrei

Kriminalvården (2015a) *Ekonomi och stöd* [<https://www.kriminalvarden.se/for-familj-och-vanner/ekonomi-och-stod> Hämtat: 2015-05-04]

- Kriminalvården (2015b) *Annan Sysselsättning*
[<https://www.kriminalvarden.se/behandling-och-var/annan-sysselsattning> Hämtat: 2015-05-04]
- Kriminalvården (2015c) *Föräldraskap på anstalt*
[<https://www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/fangelse/foraldraskap-pa-anstalt> Hämtat: 2015-05-04]
- Kullberg, Christian (2012) Introduktion: Genus i socialt arbete. I: Christian Kullberg, Marcus Herz, Johannes Fäldt, Veronika Wallroth & Mikael Skillmark (red.) *Genus i socialt arbete*. Malmö: Liber.
- Levin, Claes (2008). Att undersöka "Det sociala" - några ingångar. I Meeuwisse, Anna, Swärd, Hans, Eliasson-Lappalainen, Rosmari & Jacobsson, Katarina (red) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur
- Malmberg, Niklas och Geir Stakset (2012). *Pappa & Kriminell – Ett reportage om bankrån, bilbomber och blöjor*. Falun: Nordstedts
- Mapson, Andridia (2013) From Prison to Parenting. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 23 (2): 171-177
- May, Tim (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur
- Moore, Cecilia (2010) *Förälder i fängelse*
[<http://www.barnperspektivet.se/teman/speciell-familjesituation/foralder-i-fangelse>
Hämtat:2015-05-07]
- Perris, Carlo (2003) *Ett band för livet*. Natur och Kultur: Falköping
- Solrosen Göteborg (2015a) *Detta är Solrosen*.
[<http://www.raddningsmissionen.se/verksamhet/detta-ar-solrosen> Hämtat 2015-05-05]
- Solrosen Göteborg (2015b) *För dig som är vuxen*.
[<http://www.raddningsmissionen.se/verksamhet/dig-som-ar-vuxen> Hämtat 2015-05-05]
- Svensson, Gert (2008a). *Mina flickor kan inte ens ringa mig* i Dagens Nyheter, den 3 april 2008. [<http://www.dn.se/insidan/mina-flickor-kan-inte-ens-ringa-mig/> Hämtat 2015-04-23]
- Svensson, Gert (2008b). *Jag svek min lilla dotter* i Dagens Nyheter, den 2 april 2008. [<http://www.dn.se/insidan/jag-svek-min-lilla-dotter/> Hämtat 2015-04-23]
- Yourstone, Jenny, Diana Wenander & Niklas Långström (2014). *Psykisk hälsa bland fängelsedömda kvinnor i Sverige*. Kriminalvården

Bilagor

Bilaga 1 Samhällets stöd

I det här avsnittet kommer vi att presentera det stöd som samhället erbjuder familjerna efter att en förälder blivit frihetsberövad. Som en av våra inledande frågeställningar syftade till vill vi ta reda på huruvida det finns något särskilt stöd för de intagna föräldrarna, men även familjerna på utsidan.

Kriminalvården

Enligt Kriminalvårdens hemsida (2015a) ansvarar Kriminalvården inte för ekonomiskt stöd för anhöriga till de intagna. De hänvisar istället familjen till dess hemkommun om familjen är i behov av ekonomisk hjälp, vilket exempelvis kan innefatta hjälp med hyra. På sin hemsida skriver Kriminalvården (2015b) om vikten av att den intagne har en sysselsättning under sitt fängelsestraff eftersom detta syftar till att ge den intagne ökade chanser till att leva ett laglydigt liv efter avtjänat straff. En av sysselsättningarna uppges vara föräldrakrets (ibid). Kriminalvården (2015c) jobbar med de intagnas föräldraskap på flera olika sätt. Ett av dessa sätt är ovan nämnda föräldrakretsar, som finns på alla anstalter i Sverige. Kursen syftar till att hjälpa intagna att skapa en relation till sitt barn, eller bibehålla den. De intagna får information och kunskap om barns behov och utveckling i olika åldrar, samt särskilda behov eller situationer som kan uppstå för barn med en förälder i fängelse.

På alla anstalter återfinns barnanpassade besöksrum som syftar till att minska den dramatiska upplevelse barn kan få när de besöker sin förälder i fängelse. Många anstalter har även besökslägenheter för att föräldern ska kunna umgås med sitt barn en längre tid. Alla kvinnoanstalter i landet har besökslägenheter (Kriminalvården, 2015c).

Frivilliga organisationer

Kriminalvården (2015a) hänvisar till ideella föreningar för anhörigstöd. De frivilliga organisationerna har annorlunda resurser och kunskaper. Genom dessa kan den intagnes sociala situation förbättras och återanpassningen till samhället kan underlättas (Kriminalvården, 2015c).

Bryggan är en ideell förening som bedrivs i åtta svenska städer. Verksamheten riktar sig främst till barn och unga med en familjemedlem i fängelse (Bryggan Stockholm, 2015). Bryggan vänder sig även till den intagne. Den intagne kan få råd och stöd i frågor rörande föräldraskap i samband med frihetsberövandet. Bryggan erbjuder även lokaler för den frihetsberövade föräldern och dess barn att hålla till i under permissioner (Bryggan Göteborg, 2015).

Solrosen finns i Göteborg och erbjuder stödsamtal samt olika aktiviteter riktade till barnen och deras familjer (Solrosen Göteborg, 2015a). Även Solrosen erbjuder att fungera som en mötesplats där barn kan träffa sin frihetsberövade förälder. Verksamhetens personal kan även agera följeslagare till barnet när denna ska besöka den intagne föräldern. Detta är något föreningen enbart erbjuder om det inte finns någon annan vuxen i barnets omgivning som kan medverka vid besök (Solrosen Göteborg, 2015b).

Socialtjänsten

Anser man som förälder att man själv eller ens barn kan behöva stöd efter att en förälder blivit frihetsberövad kan man alltid vända sig till sin hemkommuns socialtjänst för att få information om föräldrastöd (Moore, 2010). Alltså kan dessa familjer få hjälp av socialtjänsten i form av exempelvis samtal, men något mer specificerat vad familjer till frihetsberövade, eller den intagne själv kan få för stöd i sin föräldraroll, har vi inte hittat.